

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจตนารมณ์ดั้งเดิมของกฎหมายลิขสิทธิ์คือการคุ้มครองสิ่งพิมพ์และงานวรรณกรรมเท่านั้นซึ่งเป็นที่ถ่ายทอดจากสติปัญญาหรือความคิดของมนุษย์ไปสู่ผลงาน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2548, หน้า 21) แต่ในปัจจุบันได้ขยายความไปยังสื่ออื่นไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม ภาพยนตร์ ดนตรี และอินเทอร์เน็ต กฎหมายลิขสิทธิ์ (Copyright) เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมและคุ้มครองการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์มุ่งกระตุ้นให้มีการแสดงออกมาซึ่งองค์ความรู้ต่างๆ ของปัจเจกชนเพื่อให้คุ้มค่ากับการใช้ความวิริยะอุตสาหะตลอดจนความคิด ในการสร้างสรรค์อันสังคมจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ประโยชน์ (ไชยยศ เหมะรัชตะ, 2539, หน้า 26) แต่ปัจจุบันเมื่อเทคโนโลยีโทรคมนาคมและสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น การจัดเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกจากรูปกระดาษหรือสิ่งพิมพ์ได้เปลี่ยนรูปแบบมาเป็นการบันทึกในรูปดิจิทัล และมีการเผยแพร่งานผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต การจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบดิจิทัลหรือการส่งข้อมูลผ่านดาวเทียมผ่านไฟเบอร์ออปติกดังกล่าว ได้ช่วยเผยแพร่ข้อมูลความรู้ไปยังทุกมุมโลก อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเครื่องมือการตลาดที่สำคัญของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา จนกระทั่งปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วซึ่งนำพาโลกเข้าสู่ยุคแห่งองค์ความรู้ที่ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ผ่านทางระบบออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต ประกอบกับในส่วนของภาครัฐได้มีแผนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลจากการพัฒนาดังกล่าวทำให้โลกปัจจุบันเข้าสู่ยุคแห่งการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีส่งผ่านข้อมูลที่มีอัตราการเติบโตสูงสุด จากที่เคยมีอยู่ 200 เวกไซต์ ในปี 1993 จำนวนเวกไซต์ได้เพิ่มขึ้นเป็นกว่า 20 ล้านเวกไซต์ ในปี 2000 สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) คาดการณ์ว่าจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกจะเพิ่มเป็นหนึ่งพันล้านคนในปี ค.ศ.2005 อินเทอร์เน็ตจะถูกใช้เป็นเครื่องมือของรัฐและของบริษัทเอกชนในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารไปสู่สาธารณชน

อินเทอร์เน็ตได้เปิดโลกแห่งการสื่อสารทำให้มีการเผยแพร่ข้อมูลอย่างกว้างขวาง ในขณะที่หนังสือเล่มหนึ่งอาจมีคนอ่านได้เพียงครั้งละหนึ่งคน แต่คนนับแสนนับล้านสามารถเข้าถึงงานชิ้นหนึ่งซึ่งเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตได้พร้อมกัน แม้อินเทอร์เน็ตจะช่วยอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ดนตรี ฯลฯ ให้เผยแพร่งานโดยไม่ต้องลงทุนผลิตสำเนาต่างเช่นสื่อประเภทอื่น แต่อินเทอร์เน็ตก็อาจกลายมาเป็นโทษเป็นคู่แข่งสำคัญของอุตสาหกรรมดังกล่าว อุตสาหกรรมเหล่านั้นจะสูญเสียตลาดและรายได้ หากมีการลักลอบเผยแพร่หรือใช้งานของตนโดยไม่จ่ายค่าตอบแทน เมื่อระบบเทคโนโลยีปัจจุบันถือเป็นเครือข่ายสาธารณะทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาสารสนเทศจากทั่วโลกและจัดเก็บสารสนเทศทุกประเภทที่อยู่ในรูปดิจิทัลไว้ในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถทำซ้ำหรือคัดแปลงใช้กับโปรแกรมอื่นๆ ในการนำเสนอข้อมูลตามที่ต้องการ ในกรณีเช่นนี้หากขาดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพผู้ใช้บริการจะสามารถทำสำเนาสารสนเทศที่ตนต้องการได้โดยง่ายอย่างไม่จำกัด และยังสามารถเผยแพร่ไปยังผู้อื่นได้ง่ายอีกด้วยทำให้เกิดอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ๆ อันเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดอันก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและยังส่งผลกระทบต่อที่ร้ายแรงแก่สังคมด้วย (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์, 2546, หน้า 14) ดังนั้นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสมจึงมีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) ซึ่งเป็นองค์การที่ดูแลเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศได้จัดทำความตกลงระหว่างประเทศเรียกว่าสนธิสัญญาอินเทอร์เน็ตขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Internet Treaties) (จักรกฤษณ์ ควรพจน์, 2548, หน้า 26) ในปี ค.ศ.1996 อันประกอบไปด้วยสนธิสัญญาลิขสิทธิ์ (WIPO Copyright Treaty 1996) และสนธิสัญญาการแสดงและสิ่งบันทึกเสียง (WIPO Performances and Phonograms Treaty 1996) โดยสนธิสัญญาทั้งสองฉบับนี้กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตที่สำคัญความตกลงนี้ห้ามการใช้เทคโนโลยีที่หลีกเลี่ยงระบบการเข้ารหัส (Encryption) หรือหลีกเลี่ยงการใช้ระบบการบริหารจัดการสิทธิ รวมถึงพระราชบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกา (Digital Millennium Copyright Act: DMCA) ซึ่งได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกลไกทางเทคโนโลยีเพื่อการปกป้องงานลิขสิทธิ์ โดยห้ามมิให้กระทำการรบกวนแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการควบคุมการเข้าถึง (Access Control) หรือการทำซ้ำ (Copy Control) งานอันมีลิขสิทธิ์โดยถือว่าการกระทำดังต่อไปนี้เป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย

1. การกระทำที่เป็นการหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีที่ใช้เพื่อป้องกันการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์
2. การจำหน่ายจ่ายโอนซึ่งเครื่องมือใดๆ หรือการให้บริการใดๆ เพื่อหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีที่ใช้ในการป้องกันการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ และ
3. การจำหน่ายจ่ายโอนซึ่งเครื่องมือใดๆ หรือการให้บริการใดๆ เพื่อหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีที่ใช้ป้องกันการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งหากผู้ใดทำการถอดรหัสโดยไม่ได้รับความยินยอมก็จะมีผลผิดตามกฎหมาย

สำหรับประเทศไทยเมื่อการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังกล่าว ทำให้การเข้าถึงงานดังกล่าว งานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น บทความ เพลง วารสาร นิตยสาร หนังสือ เป็นต้น มีความง่ายมากขึ้นสามารถทำซ้ำหรือทำสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยสะดวก รวดเร็ว จำนวนมากและในราคาต้นทุนที่ต่ำตลอดจนคุณภาพของสำเนามีคุณภาพเท่าเทียมกับต้นฉบับ ในขณะที่การป้องกันการละเมิดงานดังกล่าวกลับทำได้ยากขึ้น จึงทำให้ต้องมีการขยายการให้ความคุ้มครองไปยังสื่อและเทคโนโลยีประเภทอื่นด้วยไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม และอินเทอร์เน็ต เมื่อสื่ออินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากขึ้นเท่าใดการคุ้มครองผลงานทางปัญญาในสื่อดังกล่าวก็จะมีผลจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น และส่วนหนึ่งของแผนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น คือแนวทางการพัฒนานโยบายและกฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้สามารถรองรับกับความเปลี่ยนแปลงในการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยีในปัจจุบันได้

ดังนั้น การทำให้เจ้าของงานลิขสิทธิ์ผู้ที่สร้างสรรค์งานได้สร้างสรรค์ขึ้นมาได้รับความคุ้มครอง นอกจากจะต้องอาศัยกฎหมายลิขสิทธิ์ที่มีอยู่แล้วยังต้องหันมาพึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ป้องกันการทำซ้ำและการเข้าถึงงานลิขสิทธิ์และปฏิเสธการใช้หรือการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาต (Unauthorized Use or Access to the Copyright) โดยที่การป้องกันดังกล่าวจะช่วยปกป้องการสูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้เป็นอย่างดี ได้แก่ การนำกลไกทางเทคโนโลยีมาใช้ในการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ (Technological Protection Measures: TPM) และที่สำคัญคือกำหนดให้มีมาตรการต่อต้านการหลีกเลี่ยงกลไกทางเทคโนโลยี (Anti circumvention Measures) ดังกล่าวคือห้ามกระทำการใดๆ อันมีผลเป็นการหลีกเลี่ยงหรือทำลายกลไกทางเทคโนโลยีที่ใช้ปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่น 1. การห้ามใช้เทคโนโลยีถอดรหัส (Encryption Technology) 2. การห้ามทำลายลายน้ำ (Watermarking) ที่แสดงไว้ว่าเป็นงานสร้างของผู้ใด 3. การห้ามทำลายลายพิมพ์นิ้วมือ (Fingerprinting) 4. การห้ามทำลายรหัส (Pass Word) เพื่อเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ 5. การใช้ระบบการบริหารจัดการสิทธิ (Right Management System) 6. การห้ามทำซ้ำชั่วคราว (Temporary Reproduction) ฯลฯ

แต่เนื่องจากเทคโนโลยีเหล่านี้ อาจมีการถูกถอดรหัสผ่านหรือถูกทำลายด้วยวิธีต่างๆ จากผู้ที่มุ่งหวัง จะใช้งานนั้นๆ โดยมีต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์อย่างถูกต้องหรือมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ การใช้ประโยชน์ในลักษณะที่กล่าวข้างต้นจำเป็นต้องมีนโยบายคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีที่ป้องกันการเข้าถึงฐานข้อมูล และคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาสาขาอื่น รัฐจำเป็นต้องสร้างดุลยภาพระหว่างสิทธิของ เจ้าของและผู้รวบรวมข้อมูลกับสิทธิของสังคม ในอันจะเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีการ รวบรวมเผยแพร่ขึ้นซึ่งมาตรการในระบบลิขสิทธิ์แนวใหม่นี้เป็นมาตรการที่นำมาใช้ เพื่อปกป้อง เทคโนโลยีเปิดโอกาสให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ตนได้ใช้ ความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานขึ้นมาอย่างเต็มที่ จึงควรให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครอง เทคโนโลยีเหล่านี้อีกชั้นหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการห้ามทำลายเทคโนโลยีที่ใช้คุ้มครองงานลิขสิทธิ์ (Circumvention of Technological Protection Measure) หรือการผลิตจำหน่ายหรือนำเข้าอุปกรณ์ที่ ใช้สำหรับทำลายกลไกทางเทคโนโลยีเพื่อการป้องกันลิขสิทธิ์ ซึ่งควรถือเป็นความผิดแยกต่างหาก จากฐานความผิดอันเกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ และหากผู้ใดกระทำการอันมีผลเป็นการทำลายหรือ หลีกเลียงมาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Measures) เพื่อเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ ก็จะมี ความผิดอีกฐานหนึ่งต่างหากแยกจากความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์เช่นเดียวกัน หากจะพิจารณาจาก พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ปรากฏว่า กฎหมายยังมิได้มีการให้ความคุ้มครองแก่กลไกทางเทคโนโลยีเพื่อปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์ไว้แต่ อย่างไม่ใด ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ให้มีการรับรองหรือให้ความคุ้มครอง ครอบคลุมถึงกลไกทางเทคโนโลยี เพื่อปกป้องงานลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ เผยแพร่ทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่จะศึกษาเฉพาะกรณีการให้ความคุ้มครองกลไกทาง เทคโนโลยี ที่นำมาคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ต โดยมุ่งหวังว่าผลการศึกษาที่ได้รับจะเป็น ประโยชน์ในการให้ความคุ้มครองและปกป้องกลไกทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้คุ้มครองงานลิขสิทธิ์ ที่เผยแพร่ทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้อย่าง กว้างขวางและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสภาวะโลกไร้พรมแดนในปัจจุบันที่ อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงหลักการแนวความคิด วิวัฒนาการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

2.1 เพื่อศึกษาหามาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการทำลายกลไกทางเทคโนโลยีเพื่อปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาต

2.2 เพื่อศึกษาแนวคิด รูปแบบ และวิธีการ เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีและการป้องกันการลักลอบทำลายมาตรการทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อป้องกันงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

2.3 เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อปกป้องงานลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนหาข้อสรุปและเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมต่อไป

3. สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่กลไกทางเทคโนโลยีเพื่อปกป้องงานลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตโดยตรง ทำให้เกิดการทำลาย หลีกเลียงหรือลักลอบการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือมีการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์โดยตรง จึงสมควรให้มีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีที่เจ้าของงานลิขสิทธิ์นำมาใช้ปกป้องงานลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต แยกต่างหากจากการให้ความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้การคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีดังกล่าว มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการสื่อสารไร้พรมแดนในยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในเรื่องนี้จะจำกัดเฉพาะในเรื่องปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีที่เจ้าของงานลิขสิทธิ์นำมาใช้เพื่อปกป้องงานลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต โดยจะทำการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกลไกทางเทคโนโลยีภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในประเทศและใน

ต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษากฎหมายของต่างประเทศที่มีระบบและการวิวัฒนาการทางกฎหมาย ในการให้ความคุ้มครองแก่กลไกทางเทคโนโลยีเป็นอย่างดี แล้วนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมาย ลิขสิทธิ์และกฎหมายอื่นๆ ของประเทศไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์ในการ เสนอแนะแนวทางปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องที่มี การลักลอบทำลายกลไกทางเทคโนโลยีเพื่อปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์ให้เกิดความเป็นธรรมและมีความเหมาะสมต่อไป

5. วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) จากกฎหมายทั้งของ ประเทศไทยและกฎหมายในต่างประเทศ ตลอดจนความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการ รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา คำอธิบาย วิทยานิพนธ์ บทความ และวารสารต่างๆ ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศรวมทั้งการสืบค้นข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต (Internet) และสอบถามข้อมูล จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรการทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในระบบสารสนเทศ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิด ความเป็นมา หลักการและทฤษฎี เกี่ยวกับการนำกลไกทาง เทคโนโลยีมาใช้เพื่อปกป้องงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

6.2 ทำให้ทราบถึงแนวคิด รูปแบบ และวิธีการ เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองกลไกทาง เทคโนโลยีและการป้องกันการลักลอบทำลายมาตรการทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อป้องกันงาน อันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ยังบกพร่องอยู่อันเกิดจากปัญหาที่ยังไม่ มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองกลไกทางเทคโนโลยีที่ใช้คุ้มครองงานลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทาง อินเทอร์เน็ต

6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับกลไกทางเทคโนโลยี เพื่อปกป้องงานลิขสิทธิ์ลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนแนวทางที่จะพัฒนาปรับปรุง แก้ไขมาตรการทางกฎหมายที่จะให้ความคุ้มครองแก่กลไกทางเทคโนโลยีของประเทศไทยใน อนาคต